

॥ ॐ नमः शिवाय ॥

श्रीः पदन्तविरः

। शिवमः नः त्रिम् ॥

श्रीमत्परमहंस परिव्राजकाचार्य स्वाभि श्री
आत्मानंद सरस्वती विरचित सप्तश्लोकी
गुणराती लापान्तर सहित.

भक्तशेखर

जेशी वृंदावन भाषिकलाल.

कागुपूर नवाहरनाग कंसाराबाड

अमदाबाद.

संवत् १९८४

प्रथमावृत्ति.

सन् १९२८

श्रीमन् आमुदय.

તેયાર છે.

જ્યોતિષનો પ્રથમ અંથ.

તેયાર છે.

જ્યોતિષસારસંગ્રહ:

અગ્રગોચરેણ સમ્યક્ત્વે:

મૂળ શ્લોક અને શુદ્ધ ગુજરાતી ટીકા સહિત.

જ્યોતિષશાસ્ત્ર વેદનું અંગ હોવાથી તથા કાળ જ્ઞાન પણ તેને સ્વાધિન હોવાથી નિત્ય નૈમિત્તિક દરેક કાર્યમાં તેનો કેટલો ઉપયોગ છે આ વાત તો સુજ્ઞાનોને સુવિદિતજ છે, આવા ઉપયોગી જ્યોતિષશાસ્ત્રનું જ્ઞાન દરેક પુરુષોને આવશ્યક હોવાના કારણથીજ આ ' જ્યોતિષસારસંગ્રહ ' નામનો અંથ શુદ્ધ ગુજરાતી ટીકા સહિત પ્રસિદ્ધ કરવામાં આવ્યો છે. આ અંથમાં સંજ્ઞારત્ન, યોગરત્ન, મુહૂર્તરત્ન, સંસ્કારરત્ન તથા મિશ્રરત્ન નામક પાંચ ભાગ પાડવામાં આવ્યા છે, તેમજ આ અંથની છવટમાં અહગોચર જ્યોતિષ નામક અંથ પણ શુદ્ધ ગુજરાતી ટીકા સહિત આપવામાં આવ્યો છે. તેથી કરીને જ્યોતિષશાસ્ત્રમાં પ્રવેશ કરવાની ઇચ્છાવાળા દરેક સદ્ગ્રહસ્થોને આ અંથ અવશ્ય સંગ્રહ કરવા યોગ્ય છે. આ અંથની નવી ચોથી આવૃત્તિ સારા ગદ્દેજ કાગળ અને હુગડાના પાકા સુંદર પુંકા સાથે બહાર પડી છે. કૌશલ્ય બાર આના. વી. પી. ખર્ચ જુદું.

કાશીપૂર નવાહરવાળા

અમદાવાદ.

અંથ મળવાનું ઠેકાણું

જોશી પુસ્તકાલય માણેકવાડ.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ કંબોલર

વિદ્યાપીઠ કંબોલર કચેરી

અનકાલક ૪૫૫૭

૧૯૭૬

પ્રમુખશ્રી શિવ પ્રસિદ્ધ સ્તોત્ર

વિદ્યા પીઠ કંબોલર

॥ ॐ नमः शिवाय ॥

श्रीपुष्पदन्त । देवद्वितं

॥ त्रिविमहिम्नः स्तोत्रम् ॥

श्रीभूतपरमहंस परिब्राजकार्य स्वामिश्री
आत्मानन्द सरस्वती विरचित सप्तश्लोकी
गुजराती भाषान्तर सहित.

प्रकाशक

जेशी वृंदावन भाणिकलाल.

काण्ठपुर नवाहरवाण्ड कंसारावाड

अमदावाद.

संवत् १९८४

प्रथमावृत्ति.

सन् १९२८

कीर्तित अभूद्य.

ગુજરાત વિધાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ ૪૫૫૭

ગંગાની જોષીરાઈ સંગ્રહ

આ સ્તોત્ર લઘુબધુ કાશીવિશ્વનાથના શ્રેયાર્ય મહેતા ભોળાનાથ
દીનાનાથ તરફથી વિના મૂલ્યે ભેટ આપવામાં આવશે.
શિવભક્તિપરાયણ પુરુષોએ તથા બહેનોએ પ્રકાશક મારફતે
પોસ્ટેજ અડધા આનાની ટીકોટ મોકલી મંગાવી લેવું.

શિવ સ્તુતિ.

કેલાસનાથ ક્ષજ જોડિ હાથ ભળિ ભક્ત બાથ વારવારમ
ક્ષણભાંગિ દેહ ધરે સ્નેહ લેહ વંદુ વિલોકિ વિશ્વાધારમ
શિવ સુત્ય નામ વડું જ્ઞાનધામ કર્ણાનિધાન વિમળાકારમ
કરે મત્ય સેવ નમું છંદ્રદેવ હર પાપ તાપ તારણ હારમ
લે ભગરંગ લિપિ ભસ્મ અંગ વગિ ગંગ ગૌરિ સંગે સારમ
ધરિ કઠ માળ નાગેન્દ્ર કાળ દીસે કરાળ વિષની ધારમ
હે જગતપાલ પ્રભુ શરણ આલ છે મોહબલ અંકટ દારમ
શંકર શિવાગ હર આમ્બરાય બ શંભુ શંભુ સુખદાધારમ

ધો સૂર્યપ્રકાશ પ્રીન્ટિંગ પ્રેસમાં પટેલ મુળચંદ્રભાઈ ત્રીકમલાલે
છાપી. દે. પાનકાર નાકા—અમદાવાદ.

સ્મરણાંજલિ.

સદ્ગત લઘુબંધુ કાશીવિશ્વનાથ જગજીવનદાસ

તહારા

મહારા પ્રત્યે

વડીલ બંધુ તરીકેનો

અનાદિદ પ્રેમ હતા તે પ્રેમથી

આકર્ષાઈ તહારા સ્મરણચિન્હ તરીકે

તેમજ તહારા શ્રેયાર્થે શિવમહિમાથી ભરપૂર

પુષ્પદંત વરચત 'શિવમહિમ્નઃસ્તોત્ર' પરમહંસસ્વામિશ્રી

આત્માનંદ સરસ્વતી વિરચિત ચમત્કોશી

ગુજરાતી ભાષાન્તરસહિત પ્રસિદ્ધ

કરી શિવભક્તિપરાયણ દ્વિજ

બધુઓને ભેટ આપી

કૃતાર્થ થાઉં

રવિવાર

ચૈત્ર કૃષ્ણ દશમી

સંવત્ ૧૯૮૪.

હું છું

પ્રેમવાંચિત

ભોળાનાથ દીનાનાથ.

શ્રી શંક ધ્યાન.

ધ્યાયેન્નિત્યં મહેશં રજતગિરિનિભં ચારુચન્દ્રાવસંતં
રત્નાકલ્પોજ્જ્વલાક્લં પરશુમૃગવરાભીતિહસ્તં પ્રસન્નમ્ ॥
પદ્માસીનં સમંતાત્સ્તુતમમરગણૈર્વ્યાઘ્રકૃત્તિં વસાનં
વિશ્વાઘ્રં વિશ્વવંઘ્રં નિશ્ચિલભયહરં પંચવક્ત્રં ત્રિનેત્રમ્ ॥૨॥

ભાવાર્થ:—૩પાના પર્વત જેવી શ્વેત કાંતિવાળા, સુદર ચદ્રમા છે ભૂપણ જેને એવા, રત્નસમૂહ સદૃશ ઉજ્જ્વળ શરીરવાળા: પરશુ, મૃગ, વર અને અભીતિ છે હાથમાં જેમના એવા, પ્રસન્ન મુખવાળા, પદ્માસને ખેંઠલા, ચારે બાજુએ દેવતાઓથી રતુતિ કરાયેલા એવા, વાઘાંબર જેમની કેડ ઉપર વીંટાળેલ છે એવા, જગતના કારણભૂત, જગતથી વંદન કરવા યોગ્ય, સમગ્ર ભયને હરનારા તથા પાંચ મુખ અને ત્રણ નેત્રવાળા એવા મહાદેવનું નિરંતર ધ્યાન કરવું. ॥૧॥

॥ ॐ श्री गणेशाय नम ॥

॥ शिवमहिम्नःस्तोत्रम् ॥

समश्लोकी गुजराती भाषान्तर सहितम्.

॥ शिर्वागणी छंद. ॥

महि : पारं ते परमविदुषो यद्यमदृशी

स्तुतिर्ब्रह्म दीनामपि तदवमन्नास्त्वयि गिरः ॥

अथाऽवाच्यः सर्वः स्वमतिपरिणामावधि गृण-

ममाप्येष स्तोत्रं हर निरपवादः परिकरः ॥१॥

शिखरिणी छंद.

મહીમાનો પાર પ્રભુ ન સમજે તો સ્તુતિ વૃથા

વૃથા બ્રહ્માદીની પણ તમ વિષે વાક્યપ્રવિણતા

યથા શક્તી માટે સ્તુતિ કરવિ એ દોષિત નહી

મુજ સ્તોત્રારંભ ત્રિપુરહર નિર્દોષ જ સહી. ૧

અતીતઃ પંથાનં તવ ચ મહિમા વાङ્મનમયો-
 રતઃકથાવૃત્ત્યાયં ચક્રિતમભિવક્તે શ્રુતિરપિ ॥
 મ કસ્ય સ્તોતવ્યઃ કતિવિયગુણઃ કસ્ય વિષયઃ
 પદે ત્વર્વાચીને પતતિ ન મનઃ કસ્ય ન વચઃ ॥૨॥

ન આંધે જાળ્યામાં તુજ શુભદિમા વાણિ મનથી
 શ્રુતી તો આશ્ચર્યે બનિ જડ નિર્બંધે બચવતી
 શંકે તેને વર્ણી કવણુ શુણિ કોનો વિષય રે
 નવા રૂપે કોનું મન વચન દોડે નહિ બરે. ૨

મધુસ્ફીતા વાચઃ પરમમમૃતં નિર્મિતવત-
 સ્તવ બ્રહ્મન્ કિં વાગપિ મુરગુરોર્વિસ્મયપદન્ ॥
 મમ ત્વેતાં વાણીં ગુણકથનપુણ્યેન ભવતઃ
 પુનામીત્યર્થેઽસ્મિન્પુરમથન બુદ્ધિર્વ્યવમિતા ॥૩॥

મધ્ જેવી મીઠી અમૃતસમ વાણી નિરમિતા
 તમે તેને વર્ણી વિધિનિ પણ વાણી સુચકિતા
 કયો નિશ્ચે મેંતો શુણુ કથન પુણ્યે તમ તણા
 કહે મારી વાણી પુનિત ત્રિપુરારી હું હમણા. ૩

तवैश्वर्यं यत् जगदुदयरक्षाप्रलयकृत
 त्रयीवस्तु व्यस्तं तिमृषु गुणभिन्नासु तनुषु ॥
 अभव्यानामस्मिन् वरद रमणीयामरमणीं
 विहंतुं व्याक्रोशीं विदधत इहैके जडधियः ॥४॥

जगत्सृष्टी रक्षा लयकर तवैश्वर्यं शुभने
 त्रयी वस्तु भागे त्रितनु मदि, वेद विद्वत् त्रिगुण
 यणे जेवी रीते अदृढ मन पापीजन ताणां
 करे निहा तेवी दुःशपायु दुःशपा नउ नया. ४

किमीहः किंकायः स खलु द्विष्टः यन्निभुवनं
 किमाधारो धाता सृजति किंपादान इति च ॥
 अतर्क्यैश्वर्यं त्वत्पदसदुःस्थो हतधियः
 कुतर्कोऽयं कांश्चिन्मुग्धयति मेत्तद्वज्रं जगतः ॥५॥

सृजंता त्रैलोक्य प्रभुनि कथं चेष्टा शरिरं शुं
 शुं आधारेपाये प्रथमपतिने कारणं न श
 अतर्क्यैश्वर्ये हे पशुपति तभारा नवनवा
 कुतर्को हे जेवा नउ कुतमतीने बुलववा. ५

અજન્માનો લોકાઃ કિમવયવવંતોપિ જગતા-
 મધિષ્ઠાતારં કિં ભવવિધિરનાદૃત્ય ભવતિ ॥
 અર્નાશં વા કુર્યાદ્ઙ્ નજનને કઃ પરિકરો
 યતો મંદા સ્ત્વાં પ્રત્યમરવર મંશેરત ઇમે ॥૬॥

અજન્મા શૂ અ છે અવયવ સુવાળા જન છે તે
 ન લેતા કર્તાને થયું સકળ આ વિશ્વ શિ રીતે
 કહી બે તે વીના ઇતર કરતા હોય જગનો
 શિ સામગ્રી તેને બહુજ શક લે મૂરખજનો. ૬

ત્રયી રાંગ્યં યોગઃ પશુપતિમતં વૈષ્ણવમિતિ
 પ્રભિન્ને પ્રસ્થાને પ મિદમઃ પથ્યમિતિ ચ ॥
 રુચીનાં વૈચિત્ર્યા જુગટિલનાનાપથજુષાં
 નૃણામેકો ગમ્ય ત્વમસિ પયરાઃર્ણવ ઇવ ॥૭॥

ત્રયી યોગે સાંખ્યે પશુપતિમતે વૈષ્ણવમતે
 ફલાણો છે ફડો હિતકરણ આ છે સરસ તે
 રૂચીના એ લેદે સરળ વળિ વાંકે પથ જતાં
 જનો પામે તૂંને શિવ જલધિને જેમ સરિતા. ૭

મહોદ્ધતઃ શ્વદ્વાંગં પરશુરજિનં ભસ્મ ફણિનં
 કપાલં ચેતીયત્તવ વરદ તંત્રોપકરણમ્ ॥
 સુરાસ્તાં તામૃદ્ધિં દધતિ તુ ભવદ્ભ્રૂપ્રણિહિતાં
 ન હિ સ્વાત્મારામં વિષયમૃગતૃષ્ણા ભ્રમયતિ ॥૮॥

વિભૂતી ને નદી ક્ષણિ ક્ષણિ અદ્વાંગ ચરને.
 કરોટી એ રૂડાં તુજ વરદ તંત્રોપકરણમ્.
 અમીની દૃષ્ટિએ અમર સહુને સંપતિ જડે
 તમે આત્મારામે વિષય મૃગતૃષ્ણા નચ નડે. ૮

ધ્રુવં કશ્ચિત્સર્વં સકલમપરસ્ત્વધ્રુવસ્મિદં
 પરાં ધ્રોવ્યાધ્રોવ્યે જગતિ ગદતિ વ્યસ્તવિષયે ॥
 સમત્તેડપ્યેતસ્મિન્ પુરમથન તૈર્વિસ્મિત ઇવ
 સ્તુવન્ જિહેમિ ત્વાં ન શ્વલુ નનુ ધૃષ્ટા સ્વરતા ॥૯॥

વદે કોઈ નિત્ય ત્રિજગત અનિત્ય પૃથિવિમાં
 બિજે નિત્યાનિત્ય પ્રગટ જન કે' લિખ મતમાં
 સ્તુતી કરતાં લાજી અહુમતથી આશ્ચર્ય મુજને
 તથાપી ના લજ્જા કદિ અચિત વાચાળ નરને. ૯

તર્વેશ્વર્યં યત્નાદ્યદુપરિ વિરિંચો દ્વરિધઃ
 પરિચ્છેત્તં યાતાવનલમનલસ્કંધવપુષઃ ॥
 તતો ભક્તિશ્રદ્ધામરગુરુગૃણદ્વયાં ગિરિશ યત્
 સ્વયં તસ્થે તાભ્યાં તવ કિમનુવૃત્તિર્ન ફલતિ ॥૧૦॥

શિવા અગ્ની મૃતે તુજ સુ ઇશતાને જ ભરવા
 ગયા વિપ્લુ નીચે વિધિ ઉપર સજ્જત નહિ ભવા
 પછી ભક્તી શ્રદ્ધા સહિત ભજતાં તે થઈ છતાં
 ડિંદેલી સેવા શં તમ તણિ નથી તર્ક કળતી. ૧૦

અત્નાદાપાત્ર ત્રિભુ-વૃન્દૈરવ્યતિકરં
 દગાસ્યો યદ્વાહનમૃત રણકંઢૂપરવગાન્ ॥
 શિરઃપદ્મશ્રેણીરચિતચરણાદિંગેરુહબલેઃ
 સ્થિરાયાસ્ત્વદ્ભક્તેન્નિપુરહર વિસ્તર્જિતમિદમ્ ॥૧૧॥

કચે જેને યુદ્ધાતુર અસુર તે રાવણ અરે
 અનાયાસે પામ્યો ત્રિભુવન સુ નિષ્કંટક અરે
 અલાવ્યાથી શ્રેણી શિરકમળની આપ ચરણે
 મળ્યું સર્વે તેને ત્રિપુરહર ભક્તી દઢ પણે. ૧૧

અરુણ્ય ત્વત્સંવાસુમધિગતસારં મુજવનં
 બલત્કૈલાસેऽપિ ત્વદધિવસનૌ વિક્રમયતઃ ॥
 અલભ્યા પાતાલેऽપ્યલમચલિતાંગુષ્ઠશિરમિ
 પ્રતિષ્ઠા ત્વચ્યામીદ્ધ્રુવસુપત્તિનો મુહુર્દિ શ્વલઃ ॥૧૨॥

મહાયુ આ સેવાર્થી તમતણિ પુલ્કન વન ભલ
 ઉપાડે તે જંદરે દશવદન કૈલાસ સમાન
 શક્યો ના પાતાળે ટકિ તુજ સુ અશુષ્ઠ અડતા
 ન લજ્જા નીચાને ખચિત ઉપડારે ભલિ જતાં. ૧૨.

યદદ્ધિં સુત્રામ્ણા વરદ પરમોર્ચ્ચરપિ મતી-
 મધશ્ચક્રં બાણઃ પરિજનવિધેયત્રિભુવનઃ ॥
 ન તચ્ચિત્રં તસ્મિન્વરિવમિતરિ ત્વચ્ચ ણયો-
 ન કસ્યા ઉન્નત્યં ભવતિ શિરસસ્ત્વચ્ચવનતિઃ ॥૧૩॥

સમૃદ્ધિયાં જિની સુરપતિનિ જે તુન્હા ગણતા
 ત્રિલોકી તે જેને વશ વરદ તે બાણ જ હતા
 ન તેમાં આશ્ચર્ય પ્રભુપદ પુજ્યાનો જ મહિમા
 તમેને વંદાથી કવણ નહિ પામે મુગરિમા. ૧૩

અકાંડઃ પ્રહ્લાંડદશ્યમ્યક્તિદેવાર રૂપા-

વિધેયસ્યાસીદ્યમ્નિનયન વિષં મંદ્ર-વતઃ ॥

સ કલ્પાષઃ કંઠે તવ ન કુરુતે ન શ્રિયમહો

વિકારોઽપિ શ્લાઘ્યો ભુવનભયભંગવ્યસા નેનઃ ॥૧૪॥

અકાંડે પ્રહ્લાંડ ક્ષયભય થતાં દૈત્ય સુરને

કૃપા કર્યા કાળે વિષ પિધું તમે તર્ત લઇને

સુકંઠે દીપે એ ગરળ કદિ કાળી નિરમળા

જગદ્ધિનધ્વગ્રી હર તુજ વિકારો પણ ભલા. ૧૪

અમિતાર્થા નૈવ ક્વચિદપિ સદેવાંદુરનરે

નેવર્તે નિત્યં જગ તે જણેલોં યસ્ય વિશિષ્વાઃ ॥

સ પશ્યત્રીશ ત્વામેત દુરસાધારણમભૂત

સ્મરઃ સ્તર્તવ્યાત્મા નહિ વશિતુ પથ્યઃ પરિભવઃ ॥૧૫॥

જનો દેવો દૈત્યો સહિત જગ જીતે સ્મર ખરે

નહીં જાયે જેના શર અકૂળ કોઈ અવસરે

ખજા દેવો પેઠે નિરખિ તમને નામ જ રહ્યું.

જીતેંદ્રી છેડ્યાથી પ્રભુ લલુ નથી કોઇનું થયું. ૧૫

મહી પાદાધાનાદ્રુજ નિ સહસા મંશયપદં
 પદં વિષ્ણોર્ભ્રામ્યદ્રુજપ રિધમ્ભણમ્ભ્રુજનમ્ ॥
 મુહુર્ચોદોસ્થ્યં યાત્યનિમૃતજટાતાહિતતટા
 જગદ્રક્ષાયૈ ત્વં નટસિ નનુ વામૈવ વિભુતા ॥૧૬॥

ખયે ભૂમી નાયો હર જગત રક્ષાર્થ પદથી
 કરે હાલે તેથી અહગણ નભે ખીડિત અતી
 જટા છટી વાગ્યે પ્રચલિત બને સ્વર્ગ બહુરે
 પ્રભૂતા ડા ટાણે પ્રતિકુળ થઈ જાય જ બરે. ૧૬

વિયદ્વ્યાપી તાર વપ્ત ગુણિતફેનોદ્ગ-લ્લચિઃ
 પ્રવાહો વારાં યઃ પૃષ્ઠતલદૃષ્ટઃ શિરસિ તે ॥
 જગદ્દ્વીપાકારં જલધિ લગ્નં તેન રુતામે-
 ત્યનેનૈવોન્નેયં ધૃતમહિમ દિવ્યં તવ વપુઃ ॥૧૭॥

નભે વ્યાપ્યા તારા ગણથિ ઉજ્જાં નિર્મળ કિણ્ણે
 જણાયે તે બહેળો શિર ટપકતા બિંદુથી ઝિણ્ણે
 જગદ્વીપાકારે જલધિ ફરતે માણુમ પડે
 મહીમાની જાણું તનુ તમતાણી તે ગુણ વડે. ૧૭

રથઃ ક્ષોળી ગંતા શતધૃતિરંગેદ્રો ધનુરથો

રથાંગે ચંદ્રાર્કોરથચરણપાણિઃ શર ઇતિ ॥

દિધક્ષોસ્તે કોડયં ત્રિપુરતૃણમાહંબરવિધિ-

વિધેયૈઃ ક્રાંહંત્યો નમ્બલુ પરતંત્રાઃ પ્રમુધિયઃ ॥૧૮॥

ચડાવ્યા છે ચક્રો રવિશશિ તણા પૃથ્વિવરથને

ધર્યો મેરૂ આપે હરિશર વિધી સારથી બને

હરી શ તૈયારી ત્રિપુરતૃણને દબ્ધ કરવા

નથી સ્વાધીનોથી પરવશમતી તારિ રમવા. ૧૮

હરિસ્તે માહસ્રં કમલબલિમાધાય પદયો--

યદેકોને ત્રિપુરતૃણમાહંબરવિધિ- ॥

ગતો ભક્ત્યુદ્રેકઃ પાણિતિમસૌ ચક્રવપુષા

ત્રયાણાં રક્ષાયૈત્રિપુરહર જ પાર્તિ જગતાઃ ॥૧૯॥

તમારી પૂજામાં હરિ કમળ હજાર ચરણે

ચઢાવે ત્યાં આછું થયું કમળ દે ત્યાં નયનને

ખરી આ ભક્તીથી તરત હરિને ચક્ર મળિયું

ત્રિલોકી રક્ષાર્થે ત્રિપુરહર જે બાગૃત રહ્યું. ૧૯

ક્રતૌ સુસે જાગ્રત્ત્વમ્મસિ ફલયોગે ક્રતુમતાં
ક કર્મ પ્રધ્વસ્તં ફલતિ પુરુષારાધનમૃતે ॥

અતસ્ત્વાં સંપ્રેક્ષ્ય ક્રતુષુ ફલદાનપ્રતિભુવં
શ્રુતૌ શ્રદ્ધાં વધ્ધા દૃઢપરિકરઃ કર્મસુ જનઃ ॥૨૦॥

થયા પૂરા યજ્ઞો પછિ પણુ ફળો દેા ઝટ વણુ
ફળે શ્વ દત્તકર્મો પ્રમુખ પુરુષારાધન વિના
ખરે તે માટે ૭ ગણિ સફળ દેનારજ તમે
શ્રુતાના વિશ્વાસે જનનિના કરે યજ્ઞ કર્મો. ૨૦

ક્રિયાદક્ષો દક્ષઃ ક્રતુપતિરધીશસ્તનુભૃતા--
મૃતીણાણાત્વિજ્યં શરણદ મદસ્યાઃ સુરગણાઃ ॥

ક્રતુભ્રંશસ્ત્વત્તઃ ક્રતુફલવિધાનવ્યસનિનો
ધ્રુવં કર્તુઃ શ્રદ્ધાવિધુરમભિચારાય હિ મગ્ધાઃ ॥૨૧॥

કયા હાલ્લો દક્ષ ક્રતુપતિ હતા ઇશ્વરસ્થતા
કપીઓ કત્વીજો સુરવર સજ્જાના જન હતા
હર્યો યજ્ઞધ્વંસ ક્રતુમુક્ષ હતા હર તમે
કરે શ્રદ્ધા પાખી મખ નિજતાણો નાશજ બને. ૨૧

પ્રજાન થં નાથ પ્રસમમભિકં સ્વાંદુહેતં
 ગતં રોહિઙ્ગૂતાં રિરમયિત્મૃજ્યસ્ય વાપા ॥
 ધનુષ્પાણેર્યાતં દિવમપિ ગણ્ઘાકૃતમમું
 ત્રરંતં તેઽદ્યાપિ ત્યજતિ ન મૃગવ્યાધરભસઃ ॥૨૨॥

મૃગી થાતાં કન્યા સ્મરવશ વિરિચી મૃગ બની
 ગયા વાંસે સ્વર્ગે રમણ કરવા બુદ્ધિ ઉપની
 તમે માર્યું બાણ સપિચ્છ રહ્યું તેના શરીરમાં
 નહીં મૂકે આર્દ્રા હજી મૃગતાળી કેડ નભમાં. ૨૨

સ્વલાવણ્યાશંસા ધૃતધનુષમનાય તૃણવત્
 પુરઃ પ્લુષ્ટં દૃષ્ટ્વા પુરમથન પુષ્પાયુધમપિ ॥
 યદિ સ્ત્રીણં દેવી યમનિરતદેહાર્દ્રપ્લુષ્ટા-
 ત્તૈત્તિ ત્વામદ્ધા વત વરદ મુગ્ધા રુવતયઃ ॥૨૩॥

ઉમાના સૌંદર્યે વશ કરિશ ધારી ધનુષને
 ચડાવે ત્યાં દષ્ટે યમનિરત બાળ્યો મદનને
 છતાં જોતાં અંબા નિજ અરધ અંગે હરધરે
 ધરે જો એ કાંકે ગણુવિ યુવતીઓ મુરખરે. ૨૩

સ્મશાનેષ્વાક્રીડા સ્મરહર પિશાચાઃ સહચરા--

શ્ચિતાભસ્માલેપઃ સ્વંગપિ નૃકરોટીપરિકરઃ ॥

અમંગલ્યં શીલં તવ ભવતુ નામૈવમગ્વિલં

તથાપિ સ્મર્તૃણાં વરદ પરમં મંગલમસિ ॥૨૪॥

સ્મશાનોમા કાડા તમતણિ બુતો સાથ ગધળે

ચિતાભસ્મે બૂસા નરશિરનિ માળા ધરિ ગળે

તમે રાખો છો એ કદિ બધુ અમગત્યજ કને

તથાપિ ભકતોને વરદ અતિ છો મંગલ તમે ૨૪

મનઃ પ્રત્યક્ષ ચિત્તે સવિધમવધાયાત્તમમૃતઃ

પ્રહૃષ્યદ્રેષાણઃ પ્રમદમ લેલેસ્ત્વંગિતદૃશઃ ॥

યદલોદ્યાદ્દાદં હૃદ્દેવ નિમજ્જ્યામૃતમયે

દમ્ભ્યંતસ્તત્ત્વં કિમપિ યમિનસ્તત્કિલ ભવા ॥૨૫॥

મનોવૃત્તી ચિત્તે ધરિ સવિધ પ્રાણુનિલ યમ્યા

રૂવાંડાઓ જેના ખિલિ નયન હર્ષાશ્રુ સુરમ્યા

સુયોગી જે તત્ત્વ બુઝિ અમૃત કુડે જ્યમ રમે

રૂડા માંહી રૂડું ત્રિપુરહર તે તત્ત્વજ તમે. ૨૫

ત્વમર્કસ્ત્વં સોમસ્ત્વમસિ પન્દ્રાક્ષ્વં હુતન્ હ--

સ્ત્વમાપસ્ત્વં વ્યોમત્વમુધરણિરાત્મા ત્વમિતિ ચ॥

પરિચ્છિન્નામેવં ત્વયિ પરિણતા વિશ્રતુ ગિરં

ન વિદ્યસ્તત્તત્ત્વં વયમિદ્ધ તુ યત્ત્વં ન ભવમિ ॥૨૬॥

તમે ભાન દેહ પવન અગની છે જ્યાં તમે

તમે છે આગાશ પૃથિવિ વણિ આ-ગા પાણુ તમે

ભદ્રે એવી રીતે દિલ ધર્યું પરીપકવ મતિએ

તમે ના હો એવું કદિ નહિ, અમે તત્ત્વ અગ્નિએ. ૨૬

ત્રયીં તિસ્રો વૃત્તીન્નિભુન્દ્રાથો ત્રીનપિ સુરા--

નકારાઘૈર્વર્ણોન્નિભિરભિદધત્તેર્જવિકૃતિ ॥

તુરીયં તે ધામ ધ્વનિભિરવરુંધાનમણુભિઃ

સમસ્તં વ્યસ્તં ત્વાં શરણદ ગુણાલ્યોલિતિ પદમ ॥૨૭॥

ત્રિવેદ ત્રીવૃત્તિ ત્રિભુવન તથા દેવ ત્રણુને

અકારાદી વર્ણુ ત્રણુથી કરિ ઈકારજ બને

જાણુવે જે સૂક્ષ્મધ્વનિથિ તુજ એથા સ્વરૂપને

પિછાનાવે વ્યસ્ત સકળરૂપ તે ઈપદ તને. ૨૭

भवः शर्वो रुद्रः पशुपतिरथोग्रः सह महान्--
 स्तथा भीमंशानाविति यदभिधानाष्टकमिदम् ॥
 अमुष्मिन्प्रत्येकं प्रविचरन्ति देव श्रुतिरपि
 प्रियायास्मै धाम्ने प्रणिहितनमस्यांऽस्मि भवन्ते ॥२८॥

મહાદ્રેશાનો અભિમત્તવ શર્વ. પશુપતી
 તમારા નામેના મુક્તિપ્રદ તે આટલું શુભી
 ગાંધે છે સિદ્ધાન્ત પ્રગટ મહિમા બીજ ન હોય
 તમે એવા તેના પ્રિય સ્વરૂપને હું નમિ રહ્યો. ૨૮

નમો નેદિષ્ઠાય પ્રિયદેવ દેવિષ્ઠાય ચ નમો
 નમઃ ક્ષોદિષ્ઠાય સ્મરહર મહેષ્ઠાય ચ નમઃ ॥
 નમો વર્ષિષ્ઠાય ત્રિનયન યદિષ્ઠાય ચ નમો
 નમઃ સર્વસ્મૈ તે તદિદમિતિ સર્વાય ચ નમઃ ॥૨૯॥

નમૂં હે નેદિષ્ઠા પ્રિયદેવ દેવિષ્ઠા તુજ નમૂં
 નમૂં હે ક્ષોદિષ્ઠા સ્મરહર મહિષ્ઠા તુજ નમૂં
 નમૂં હે વર્ષિષ્ઠા ત્રિનયન યદિષ્ઠા તુજ નમૂં
 નમૂં હે સર્વાત્મા અતિ દિન હું શર્વા તુજ નમૂં. ૨૯

બહ્લરજસે વિશ્વોત્પત્તૌ ભવ ય નમો નમઃ

પ્રબલતમસે તત્સંહારે હરાય નમો નમઃ ॥

જનરુત્વકૃતે મત્વોદ્રિક્તૌ મૃડાય નમો નમઃ

પ્રમહમિ પદે નૈર્દ્વગુણ્યે શૈવ ય નમો નમઃ ॥૩૦॥

સૃજ છ રજને યોગે સૃષ્ટી લવા તુજ હું નમૂં

હણ છ તમને યોગે હંતા હરા તુજ હું નમૂં

જન સુખિ કરે સત્ત્વે માટે મૃડા તુજ હું નમૂં

ત્રિગુણથી બુદ્ધો તું તેજોબ્ધી શિવા તુંજ હું નમૂં ૩૦

પુરાપરિણતિચેતઃ ક્લેશવશ્યં ક ચેદં

ક ચ તવ ગુણસીમોલ્લંઘિત્ત્વિ શશ્વદૃદ્ધિઃ ॥

इति च केतममंदी-तुल्य मां भक्तिराधा-

हरद चरणयोस्ते वाक्य-प्योपहारम् ॥૩૧॥

અતિકૃષ્ઠ મન માફે કલેશને વશ્ય તે ક્યાં

અહળ ગુણ તમારા પારને પામવું ક્યાં

ભયભિત થઉં છું તે કારણે ભક્તિએ આ

વરદ તમ પદોમાં વાણિ પુષ્પો ચડાવ્યાં. ૩૧

અસિતગિર્ણે સમં પ્રાત્કાલં સિંહ પાત્રે
 રતરુવરશાસ્ત્રા લેખની પત્ર-ર્વો ॥
 લેખ તિ યદિ ગૃહીત્વા શારદા પર્વકાલં
 તદપિ તવ ગુણાનામીત પારં ન યત્તે ॥ ૩૨ ॥

નિલગિરિ તણિ શાહી સિંધુની દોત સ્વામી
 કલમ સુરતરૂની ડાળ્ય ભૂપત્ર નામી
 શ્રદ્ધા કરિ લખે જો શારદા સર્વકાળ
 તદપિ તુજ ગુણોનો પારનાવે વિશાળ. ૩૨

અસુરસુરમુનીર્દ્રૈરર્ચિતસ્યેન્દુનૌલે-
 ઋચિતરૂપમહિમ્નો નિર્ગુણસ્યેશ્વરસ્ય ॥
 સકલગુણવાંષ્ઠઃ પુષ્પાંતામ્બેધાનો
 રાંચરમલધુત્તૈઃ સ્તોત્રમેતચ્ચકાર ॥ ૩૩ ॥

અસુર સુર મુનીર્દ્રે ઇન્દુમૌલી પુજ્યા છે
 અગુણગુણ મહિમ્ન સ્તોત્રમાં વર્ણવ્યા છે
 શુભ ગુણિયલ ડાહ્યા પુષ્પદંતે નમીને
 અતિ સરસ રમ્યું આ દીર્ઘ છંદે કરીને. ૩૩

અહરહ નવદ્યં ધૂર્જટેઃ સ્તોત્રમેતત્ .

પઠતિ પરમભક્ત્યા શુભલેષ્ઠત્તઃ પુમાન્યઃ ॥
સ ભવતે ત્રિલોકે રુદ્રતુલ્યસ્તથાત્ર
પ્રત્યક્ષરતરધનાર્ત્તઃ પુત્રવાન્ કીર્તિમાંશ્ચ ॥ ૩૪ ॥

નિત નિત નિરદોષ સ્તોત્ર શંભુનું ભાવે
મનુજ દિ ભણે જો શુદ્ધ ચિત્ત સ્વભાવે
ધાણુજ ધન ચિરાયુ પુત્રને કીર્તિ પામે
પુનિત થઈ રહે તે રૂદ્રવત્ શંભુ ધામે. ૩૪

મૈશાન્નાપરા દેવો મહિતો નાપરો સ્તુતેઃ ॥
અધોરાન્નાપરો મંત્રો નાસ્તિત્ત્વં ગુરોઃ પરમ્ ॥ ૩૫ ॥

મહેશથી નથી દેવ કેા સ્તુતિ ન મહિમથી
અધોરથી નથી મંત્ર ગુરૂથી તત્ત્વ કેા નથી. ૩૫

દીક્ષા દાનં તપોતીર્થં જ્ઞાનં યાગાગ્રેકાઃ ક્રેયાઃ ॥
મરિચ્છસ્તવ પાઠસ્ય કલાં નાર્હતિ ષોડશીમ્ ॥ ૩૬ ॥

દીક્ષા દાન તપો તીર્થો જ્ઞાન યજ્ઞાદિ કર્મ એ
કળા સોળમી ના લહે. ૩૬

કુસુમદશનનામા સર્વગંધર્વ ાજઃ

શિશુ શશધરમૌલેર્દેવદેવસ્ય દાસઃ ॥

સ સ્વલુ નિજમહિ નો ભ્રષ્ટ એવા ચ રોષાત્

સ્તવનમિદમકાર્ષોદિવ્યદિવ્યં મન્ત્રિનઃ ૩

શિશુ શશધર કેરા દાસ પુત્ર પ્રમાણે

કુસુમદશન નામે સર્વ ગંધર્વ રાણે

શિવનિ કરાડ દષ્ટે બ્રાંત થાતાં જ વાર

સ્તુતિ શિવ મહિમાની કીધ તેણે ઉદાર. ૩૭

સુરવરમુનિપૂજ્યં સ્વર્ગમોક્ષૈકહેતું

પઠતિ યદિ મનુષ્યઃ પ્રાંજલિનાન્યચેતાઃ ॥

વ્રજતિ શિવસર્માપં કિન્નરૈઃ સ્તૂયમાનઃ

તત્તવનમિદમમોઘં રુષ્પદંતપ્રણીતમ્ ॥ ૩૮ ॥

સુરવર મુનિ વંદ્ય સ્વર્ગ મોક્ષાર્થકારી

સ્તુતિ સફળ કીધી છે પુષ્પદંતે જ સારી

મનુજ કદિ ભણે બે હાથ બેડી નિરાંતે

શિવ સમિપ સિધાવે કિન્નરોએ ગવાતે. ૩૮

શ્રીપુષ્પદંતમુખપંકજનિર્ગતેન

તોત્રેણ કિલ્બિષ .રેણ .રાપ્રેયેણ ॥

કંઠાસ્થિતેન પઠિતેન સમાપ્તેન

દમ્પ્રાણેતો ભવતિ મુક્તિર્લક્ષ્મીઃ ॥ ૩૯ ॥

શ્રીપુષ્પદંત મુખપદ્મથી નીકળ્યું જે

આ સ્તોત્ર પાપહર ઈશ્વરને ગમ્યું જે

નિશ્ચિત થૈ કરિ મુખે લાગુતા હમેશ

થાયે પ્રસન્ન નકિ ભૂતપતિ મહેશ. ૩૯

ત્યેષાં વાન્મયી પૂજા શ્રોમચ્છંદકરપા .યોઃ ॥

અર્પિતા તેન વેશઃ પ્રીયત્વં મે સન્નાશૈવઃ ॥ ૩૯ ॥

આ વાણિરૂપ સત્પૂજા આત્માનંદ સરસ્વતી

અર્પે ગૃહો મૃડાનીશ શૂદ્રપાણી યતીપતી. ૪૦

ઇતિશ્રી સ્માર્તમતોત્તેજઃ સલાશ્રસનાધિપ શ્રીમત્પરમહંસ

પરિવ્રાજકાચાર્ય સ્વામિશ્રીઆત્માનંદ સરસ્વતી વિરચિત

ગુર્જર મહિમ્નસ્તોત્ર સમાપ્તમ્.

॥ શ્રીસામ્બસદાશિવાર્પણમસ્તુ ॥

નીચેનાં ગ્રંથો અમારે ત્યાંથી મળશે.

તાજિકસા સંગ્રહ—મૂળ^૨લોક, શુદ્ધ ગુજરાતી ટીકા અને સ્પષ્ટ ઉદાહરણ સહિત. આ ગ્રંથમાં ત્રણ અધ્યાય પાઠવામાં આવ્યા છે. પહેલા ગણિતાધ્યાયમાં વર્ષકૃળ બનાવવાનું ગણિત સ્પષ્ટ ઉદાહરણ સહિત, બીજા ભાવાધ્યાયમાં ચળિ ગયેલા સૂર્યાદિ ગ્રહોનું કૃળ તથા ત્રીજા કૃળાધ્યાયમાં વર્ષકૃળનું સર્વોત્કૃષ્ટ કૃળાદેશ આપવામાં આવ્યું છે. આ ગ્રંથ વર્ષપત્રિકા બનાવવાને તથા તનું કૃળાદેશ જોવા માટે અત્યુત્તમ છે. સુવર્ણાક્ષર મુદ્રિત પાકા પુંકાની કીમ્મત બે રૂપિયા ટ. ખ. જુદું.

જાતકચન્દ્રિકા—ચાન્દિકનાથ વિરચિત મૂળ^૨લોક, અન્વય, ગુજરાતી ટીકા અને સ્પષ્ટ ઉદાહરણ સહિત. આ ગ્રંથમાં છ પ્રબોધ પાઠવામાં આવ્યા છે. આ ગ્રંથ જન્મપત્રિકા બનાવવા માટે અત્યુત્તમ છે. કીમ્મત દોઢ રૂપિયા ટ. ખ. જુદું.

માવમ્કાશ—જીવનાથ દેવજી વિરચિત મૂળ^૨લોક, અન્વય અને શુદ્ધ ગુજરાતી ભાષાન્તર સહિત. આ ગ્રંથમાં સાત અધ્યાય પાઠવામાં આવ્યા છે, પહેલા અધ્યાયમાં ચળિ ગયેલા સૂર્યાદિ ગ્રહોનું કૃળ, બીજા અધ્યાયમાં તન્વાદિ દ્વાદશજાવનો વિચાર, ત્રીજા અધ્યાયમાં ચોળોનું કૃળ, ચોથા અધ્યાયમાં બીજાતકનું કૃળ, પાંચમા અધ્યાયમાં દશા મહાદશાનું કૃળ, છઠ્ઠા અધ્યાયમાં અંતર્દશાનું કૃળ તથા સાતમા અધ્યાયમાં ગ્રહોનાં દાન જપાદિ વિગેરે વિષયો વર્ણવેલા છે. તેથી કરીને આ ગ્રંથ જન્મપત્રિકાનું કૃળાદેશ જોવા માટે ઉત્તમ છે. કી. બે રૂ.

કાશીપુર તવાહરવાળા.

અમદાવાદ.

ગ્રંથ મળવાનું ઠેકાણું
જોશી વૃંદાવન માણેકલાલ

તેયાર છે. શિવભક્તિનું અત્યુત્તમ સ્તોત્ર. તેયાર છે.

પુષ્પદંત વિરચિત.

વિવિમાનસ્તોત્ર.

મૂળશ્લોક, અન્વય, અન્વયાર્થ તથા શુદ્ધ

ગુજરાતી ભાષાન્તર સહિત.

આજકાલ ધોરતમ કળિકાળમાં ભગવાનને પ્રસન્ન કરવાનો સહેલો અને સાધ્ય ઉપાય ભગવાનની સ્તુતિજ છે. સ્વયંજી ભગવાન મહાદેવજીની સ્તુતિના અનેક સ્તોત્રો વિદ્યમાન છે. તેઓમાં પુષ્પદંતકૃત “શિવમહિમ્નસ્તોત્ર” એક એવું દિવ્ય અને મનોહર સ્તોત્ર છે કે તેના મૂળમાત્ર શ્લોકોનો પાક કરવાથી પણ શિવભક્તોનાં અંતઃકરણ પ્રેમાર્દ્ર થઈ જાય છે, તેમજ આ સ્તોત્ર મનોહર અને ફળદાયી હોવાથી ભરતખંડના સર્વ પ્રતિમાં તેનો પ્રચાર થઈ રહેલો છે. તેથીજ કરીને આધુનિક જૂદેવો પોતાના બાળકોને પ્રથમ આ સ્તોત્ર ભણાવે છે. પરંતુ અર્થજ્ઞાન વિના શિવભક્તિપરામણ સાધારણ માણસો તથા નાના બાળકો તેના રહસ્યનો પૂરેપૂરો લાભ લઈ શકતા નથી. તેથી કરીને તેઓને અનાયાસથી બોધ થવાના નિમિત્તથી આ મહિમ્નસ્તોત્ર અન્વય, અર્થશ્લોકોનો અન્વયાર્થ તથા શુદ્ધ ગુજરાતી ભાષાન્તર અને ઉપયોગી આરતીસંગ્રહ સહિત છપાવી પ્રસિદ્ધ કરેલ છે. તેના લાભ લેવા દરેક જૂદેવોને તથા શિવભક્તોને ખાસચિત્તિ છે. એક કાળની કીમ્મત ચાર આના, દપાલ ખર્ચ એક આનો. બહાર ગામના માહોળોએ પોષ્ટની ટિકિટો મોકલવી.

મણપૂર નવલકાળ

અમદાવાદ.

મળવાનું ઠેકાણું

એથી વૃંદાવન માણેકલાલ

